Sosiaali- ja terveysvaliokunta
EDUSKUNTA
StV@eduskunta.fi

HE65/2019vp/Asiantuntijapyyntö

Tehyn lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista Pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:n ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Tehy ry kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa kutsusta kuulemistilaisuuteen yllämainitussa asiassa. Lausunnossamme tarkastelemme pohjoismaisen liikkuvuuden vaikutuksia eräiden terveyden- ja sairaanhoidon ammattien osalta ehdotettujen sopimusmuutosten perusteella. Tehy on asiasta lausunut aiemmin syyskuussa 2018 ja elokuussa 2019.

Pidämme sopimuksen muutosehdotuksia pääosin perusteltuina. Muutokset poistavat päällekkäisyyksiä vuonna 1994 voimaan tulleen pohjoismaisen sopimuksen ja myöhemmin voimaan astuneen EU:n ammattipätevyysdirektiivin (2005/36/EY) välillä. Esitys vahvistaa erityisesti automaattisen tunnustamisen piirissä olevien ammattien liikkuvuutta Pohjoismaissa. Tehyläisistä ammateista automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvat sairaanhoitajat ja kätilöt.

Arvioimme lausunnossa sopimuksen muutosehdotusten vaikutuksia hoiva-avustaja liikkuvuuden sekä yleisen tunnustamisen piiriin kuuluvien ammattien liikkuvuuden edellytyksiin Pohjoismaissa.

Esityksessä todetaan ammattipätevyysdirektiivin ensisijaisuus ammattipätevyyksien tunnustamisessa pois lukien Färsaaret ja Grönlanti, joihin Pohjoismaista sopimusta sovellettaisiin ammattipätevyyden tunnustamisessa sairaanhoitajan, lähihoitajan ja hoiva-avustajan ammattien osalta. Mielestämme hoiva-avustajan ammattipätevyyden tunnustaminen on ongelmallista Suomen osalta. Koulutus- ja tutkintojärjestelmämme ei tunnista hoiva-avustajan tutkintoa. Suomessa hoiva-avustajan koulutus perustuu eräiden ammatillisten tutkintojen osien suorittamiseen. Lisäksi koulutussisällöt vaihtelevat koulutuksen järjestäjien välillä. Epäselväksi jää, mihin koulutussisältöön Färsaarilta tai Grönlannista tulevan hoiva-avustan pätevyyttä verrattaisiin? Näemme ongelmalliseksi edelleen hoiva-avustajan ammattinimikkeen käytön, koska suomalainen ammattihenkilölaki ei sitä tunnista ja Valvira ei siten kyseistä ammattinimikettä voi myöntää. Pidämme tätä ongelmaa tällä hetkellä lähinnä teoreettisena, koska käytännössä Suomeen ei Färsaarilta tai Grönlannista juurikaan ammattihenkilöitä työhön ole hakeutunut.

Muiden terveydenhuollon ammattien osalta esityksessä ehdotetaan niihin käytettävän ammattipätevyysdirektiivin yleistä tunnustamisjärjestelmää. Siinä kansallinen lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilölain mukaisia ammatteja tai oikeuden käyttää nimikesuojattua ammattinimikettä. Muutosehdotuksessa luovuttaisiin apuhoitajan, perushoitajan, hammashoitajan ja mielenterveyshoitajan nimikkeistä, koska koulutusjärjestelmät ovat sopimuksen voimassaoloaikana muuttuneet. Edellä mainittuja tutkintonimikkeitä ei nykyisin ole Suomen tutkintojärjestelmässä. Näiden ammattinimikkeiden mukainen osaaminen saavutetaan nykyisin muiden tutkintokoulutusten, kuten mm. sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon kautta. Sen perusteella Valvira myöntää nimikesuojauksen lähihoitajan ammattiin. Tältä osin pidämme muutosehdotusta perusteltuna, koska nimikesuojatun ammatti ammattihenkilön tehtävässä voi työskennellä henkilö, jolla on riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito.

Tehy

Yleisessä tunnustamisjärjestelmässä olevien säänneltyjen ammattien osalta on tyypillistä, että hakijan koulutuksen erotessa olennaisesti kohdemaan koulutuksesta, suorittaa hän ennen ammatinharjoittamisoikeuden myöntämistä korvaavia toimenpiteitä ko. pätevyyden saavuttamiseksi. Vuonna 1994 voimaan astuneen Pohjoismaisen sopimuksen myötä pätevyyteen liittyvä tunnustaminen ja lupamenettely ollut sujuvaa niissä terveydenhuollon ammateissa, joiden tutkintokoulutuksen on todettu olevan samankaltaisia Pohjoismaissa. Tämä sujuvuus ei saisi kärsiä sopimusmuutosten vuoksi. Valvira on aiemmin todennut usean yleisen tunnustamisen piirissä olevan terveydenhuollon ammattiin johtavan koulutuksen samankaltaisuuden Pohjoismaiden välillä. Ehdotuksen perusteella oletettavaa on, että laillistamis- ja nimikesuojausasioiden käsittely Valvirassa lisääntyy, kun vastaavuusvertailu em. ammateissa tehdään ja arvioidaan tarve korvaaville toimenpiteille tai pyydetään lausuntoja oppilaitoksilta. Tämän vuoksi pidämme tärkeänä, että viranomaiselle osoitetaan riittävät resurssit niiden käsittelyyn. Lisäksi käsittelyprosessien sujuvuuteen tulee kiinnittää jatkossa huomiota.

Ehdotamme, että Pohjoismaiden kesken tehtäisiin ajantasainen koulutusvertailu niiden tutkintokoulutusten osalta, jotka kuuluvat yleisen tunnustamisten piirissä oleviin terveydenhuollon ammatteihin. Tällaisesta hankkeesta saatavaa tietoa voitaisiin hyödyntää muun muassa ammattipätevyyden tunnustamiseen liittyvän prosessin kehittämiseen sekä tutkintokoulutusten harmonisointiin.

Suomi tarvitsee jatkossakin päteviä ja kielitaitoisia terveydenhuollon ammattilaisia Pohjoismaista, jotta riittävän ammattitaitoisen työvoiman saatavuus maassamme turvataan.

Tehy ry:n keskeiset huomiot:

- Muutosehdotukset selkiyttävät ammattipätevyyden tunnistamisen prosessia ammattipätevyysdirektiivin mukaiseksi EU:n jäsenvaltioissa
- Suomen kannalta ongelmana on Färsaarilla ja Grönlannissa hoiva-avustajan tutkinnon suorittaneen pätevyyden tunnustaminen. Koulutusjärjestelmämme tai ammattihenkilölakimme ei tunnusta ko. ammattia, joten emme kannata tunnustamismenettelyä hoiva-avustajien osalta.
- Yleisen tunnustamisen piirissä olevien terveydenhuollon ammattien lupamenettely ja liikkuvuus tulee pysyä sujuvana. Viranomaiselle on osoitettava riittävät resurssit ja ammatinharjoittamiseen liittyvää lupaprosessia on parannettava.
- Suosittelemme toteutettavaksi terveydenhuollon ammattiin johtavien tutkintokoulutusten Pohjoismaista vertailua ajantasaisen koulutustietojen saamiseksi maiden välillä.

Helsingissä 5.11.2019

Millariikka Rytkönen
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja:
Juha Kurtti, tutkimuspäällikkö Tehy ry. juha.kurtti@tehy.fi, p. 0505869460

Tehy